

TEKST: MARIE NØRGAARD, KRISTIAN KORNØ OG JAMES KRISTOFFER MILES
FOTO: OLIVIA LOFTLUND OG TIM KILDEBORG JENSEN

På overfladen ser de velintegreerede ud. Forældrene har gode jobs, taler flydende dansk, og deres børn lever 'almindelige' ungdomsliv, går i skole, er ikke tildækkede, har jeans og sneakers på og hænger ud med vennerne.

Men i mange indvandrerfamilier findes der en helt anden virkelighed inden for hjemmets fire vægge. En virkelighed, hvor familiens ære er alt-afgørende, og hvor den bliver opnået gennem benhård kontrol med familiens unge, ved at styre dem med psykisk terror og fysisk vold.

– Alle etniske piger lever et dobbeltliv. Det bliver de nødt til, fortæller Mariam, som har gennemlevet et mareridt, da hun ifølge sin familie var blevet 'for dansk'.

EKSTRA BLADET RETTER I dag fokus på social kontrol og æresrelateret vold i ikke-etniske danske familier.

Vi møder Mariam, som er gået under jorden på flugt fra sin familie, der ikke kunne leve med, at hun fik en dansk kæreste.

Og unge indvandrere, der flygter fra vold, trusler og kontrol, bliver der flere og flere af, lyder det fra to af de mennesker, som hjælper de unge med flugten fra familierne.

Derudover giver vi et unikt indblik bag murene på et såkaldt safehouse – et krisecenter – for unge indvandrere, hvor de unge under ekstrem stor sikkerhed kan forsøge at starte et nyt liv.

Social kontrol og æres-vold

Mariam er på flugt fra sin voldelige familie. Hun frygtede, de ville dræbe hende, fordi hun var blevet 'for dansk'. Nader driver et safehouse, hvor unge, der er udsat for æresvold og social kontrol, kan komme i sikkerhed for deres voldelige familier.

Det særlige ved æresrelaterede konflikter er, at kvinderne ikke kun er på flugt fra familierne, men oftest fra etniske, religiøse eller kulturelle netværk af personer, pointerer Nader.

- Jeg kan ikke lade være med at hjælpe, når jeg ser, de frygter for deres liv

Umiddelbart ligner parcelhuset med det røde teglstenstag nabohusene i satellitbyen i Østjylland.

Små kupler med overvågningskameraer overalt afslører dog, at der gemmer sig en særlig beboer i det ellers normale hus.

Nader ønsker ikke sit efternavn offentligt frem, fordi han er stifter og formand for organisationen Ny identitet, der hjælper kvinder på flugt fra tvangsægteskaber, voldelige mænd og æresrelateret vold i alle former.

Organisationen har gennem de seneste otte år hjulpet kvinder i alle faser af misbrug fra ægtefæller og andre familiemedlemmer.

RADGIVNING VIA TELEFON løber op i hundreder af kvinder, mens Nader vurderer, at de har hjulpet omkring 45 kvinder på flugt til en ny tilværelse i en anden del af landet eller i udlandet.

– Det er voldsomt og omfattende for en ung at begynde et nyt liv. For os og organisationen er det også en stor indsats hver gang. Jeg har flere gange sagt, at jeg ikke kan mere. Men når der så står en ny kvinde og frygter for sit liv, kan jeg alligevel ikke lade være med at hjælpe, siger han.

NADER ØNSKER IKKE at fortælle, hvad der fik ham til at starte organisationen. Men familiefaderen med den iranske baggrund oplever ligesom flere andre organisationer relateret til vold mod kvinder, at det er et problem i stigning.

– Problemet er ikke blevet mindre. Og for kvinderne kan det være risikabelt at gå til det offentlige. Hvis der er en dør at banke på i kommunen, kender deres familie måske lige en, der kan slå dem op i systemet, og så kan det blive farligt, fortæller Nader.

NY IDENTITET FAR ofte opkald med spørgsmål som: 'Hvad gør jeg, hvis der ikke er blod på bryllupsnatten?', 'mine veninder drikker, men jeg må ikke, hvad skal jeg gøre?', 'jeg tror, at jeg er blevet set af et familiemedlem i selskab med en fyr. Hvad gør jeg?'

Æresrelaterede problemer kan ligge overalt på en skala fra det grinagtige til drabssager.

Offentligheden herhjemme fik først for alvor øjnene op for problematikken i forbindelse med drabene på Sonay Mohammad i 2002 og Ghazala Khan i 2005.

IFØLGE NADER er noget af det særlige ved æresrelaterede konflikter, at kvinderne ikke kun er på flugt fra familierne, men oftest fra etniske, religiøse eller kulturelle netværk af personer.

– I de her netværk kommer familiens ære for alt andet. Det hjælper omgivelserne hinanden med at opretholde. Også andre unge sladrer om hinanden. Så kan det måske købe dem nogle få billige point derhjemme, så fokus en overgang er væk fra deres eget dobbeltliv. For mange etniske unge lever et dobbeltliv, og det skal vi væk fra, fortæller han.

FARLIGHEDEN I ARBEJDET fremstår med al tydelighed for den besøgende, for selv på toiletet og i soveværelset er der et øje til at holde øje.

Kameraerne er sluttet til en overfaldsalarm, så politigården øjeblikkelig kan følge med i, hvad der sker overalt i og omkring huset. På spørgsmålet om det nogensinde har været i brug, ryster Nader på hovedet i en gestus, man ofte møder som interviewer:

– Ingen kommentarer.

Mariam blev for dansk:

- Jeg var sikker på at de ville dræbe mig

Mariams familie virker velintegreret udadtil, men indadtil hersker en streng social kontrol med kvinderne

Selvom billedet på mobiltelefonen er mørkt og uskarpt, kan Mariam tydeligt se værelset på de syv kvadratmeter uden vindue og fjernsyn, som hendes far viser hende.

Hun havde indvendt, at hun ikke kunne sproget i deres hjemland, så derfor kunne hun ikke bo hos onklen. Hendes far havde svaret hende, at det ikke var nødvendigt, for hun skulle være på værelset, når onklen og familien ikke var hjemme.

Mariams krop var stadig øm og hævet efter den foregående dags mange tæsk, og det understregede ligesom alvoren i faderens budskab. De mente det ikke for sjov med genopdragelse og en tilværelse i det vinduesløse kælderværelse.

SCENARIET LIGGER efterhånden flere år tilbage, men det er tydeligt, at episoden stadig sidder dybt i Mariam, da Ekstra Bladet møder hende på et anonymt opholdssted for kvinder på flugt uden for en middelstor dansk by.

Tæskene og truslen om genopdragelses-rejsen var kulminationen på en periode i den dengang 16-årige piges liv, hvor hun med familiens ord var 'blevet for dansk'. Den mørkhårede pige med de sorte øjne var begyndt på handelskolen og fik lov til at gå med til spisning til den første fest på skolen.

De havde jo koderne til min mobil, netbank og telefon, så de kunne altid tjekke mig

– De sagde, at jeg var meget heldig, at jeg fik lov at komme med til den første fest. Det var ikke mange piger med mellemøstlig baggrund, der fik lov til. Jeg kan huske, at jeg i de følgende dage gennemsøgte Facebook for at sikre mig, at der ikke var billeder af mig, hvor der også var øl på. Det ville have været en stor skam for familien, fortæller hun.

TIL DAGLIG MATTE den unge pige kun være hjemme eller i skolen, skulle hun se sine venner, måtte hun lyve og sige, at hun skulle arbejde længere på skolen.

– Det var trættende altid at skulle lyve. Altid huske at slette sine samtaler på Facebook, for de havde jo koderne til min mobil, netbank og telefon, så de kunne altid tjekke mig. Det savner jeg virkelig ikke, siger hun.

Udadtil virker hendes familie velintegreret. De har arbejde og uddannelser, og brødrene må feste og drikke. Mariam blev heller aldrig tvunget til at gå med slør, og hun måtte også gå i jeans.

– Kvinderne er familiens ære, så vi skal være rene og opføre os ordentligt. Mine brødre derimod havde kærester og drak alkohol. Det betyder ikke noget. Jeg forstår ikke dobbeltmoralen, og det gør mig vred, fortæller hun.

PA ET TIDSPUNKT fik Mariam en kæreste. Og selvom de aldrig gik sammen eller var sammen offentlige steder, så tror hun i dag, at de blev set på skolen eller privat af nogle fra deres kulturskreds.

En aften stormede faderen ind på hendes værelse og rev telefonen ud af hånden på hende. Hun havde ikke nået at slette alle sine samtaler, så han opdagede dem med kæresten.

De følgende døgn flyder i dag sammen for Mariam, for knyttnæverne, lus-singerne, truslerne og den psykiske vold var konstant.

– Jeg var i forhør omkring, hvem der vidste det. De skulle genvinde familiens ære. De sagde hele tiden, at jeg ikke kunne være bekendt at tvinge dem til at straffe mig eller slå mig ihjel. Genopdragelsen hos min onkel kom først senere, da de var faldet lidt mere ned.

AFREJSEN TIL MELLEMOESTEN blev aldrig effektueret, og Mariam fik en chance mere i Danmark. Den sociale dominans fra familien var i begyndelsen total, men da kontrollen tog lidt af, genoptog hun kontakten til kæresten.

– Alle etniske piger lever et dobbeltliv. Det bliver de nødt til. Når nogen spørger os, finder vi på undskyldninger for ikke at tage med til ting. Jeg kan huske, når mine klassekammerater ville lave noget efter skole, så måtte jeg altid sige, at jeg ikke havde tid, selvom jeg havde både tid og lyst. Det var pinligt, siger hun.

Anden gang Mariam og kæresten blev opdaget, husker den unge pige ikke så meget alle slagene, når de skiftedes

til at tæve hende. Frygten står til gengæld knivskarpt i hendes erindring.

– De truede mig ikke eller sagde, hvad der skulle ske med mig. Der gik de ind i et rum ved siden af og snakkede om det. Det gjorde mig virkelig bange. Jeg var sikker på, at de ville dræbe mig.

EKSTRA BLADET SPØRGER ind til, hvordan det lykkedes hende at flygte til græsrodsorganisationen Ny identitet, som hjælper etniske piger på flugt. Men en koordinator fra gruppen standser Mariam, da der ikke må komme detaljer frem om, hvordan de får pigerne af sted. Væk fra familierne og den sociale kontrol.

De sagde hele tiden, at jeg ikke kunne være bekendt at tvinge dem til at straffe mig eller slå mig ihjel

– Siden er jeg flyttet rundt. Jeg har ikke haft kontakt til mine venner eller familie i flere år nu. Det kan jeg ikke.

– I dag ser jeg også dem som en slags stakler, for de udfylder også bare nogle roller, som de tror, at de skal leve op til. Det eneste, jeg stadig kan være vred over, er dobbeltmoralen, i forhold til at mine brødre kunne feste og drikke, og jeg kunne ingenting.

I DAG ER MARIAM under uddannelse og klarer sig godt. Men hun kigger sig stadig over skulderen, når hun går ud.

– Det er enormt hårdt at begynde helt forfra. Uden familie eller venner. Men jeg havde ikke noget valg. Omvendt er jeg glad for at kunne gå, som jeg har lyst til. Ikke få tjekket mine opkald eller gennemrodet mine ting.

Selvom det kan virke mystisk, savner Mariam stadig sin familie.

– De er jo min mor og far og brødre og søstre, som jeg er vokset op med her i Danmark. Men jeg kan aldrig tage kontakt til dem igen. Jeg bringer stadig vanære over dem, og jeg tør ikke tænke på, hvad de skal gøre for at genoprette den, når jeg nu har været væk fra dem så mange år.

Mariam husker ikke alle de slag, familien tildelte hende under det voldsor-gie, hun blev udsat for, fordi hun havde en kæreste – men hun husker frygten for at miste livet.